

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 2 (44)

Melitopol, 2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ	EDITORIAL BOARD
051 - Економіка	051 - Economy
Кальченко С.В. – д.е.н., професор; Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (ТДАТУ)	Kalchenko S.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (TSATU)
Грибова Д.В. - д.е.н., доцент; ТДАТУ	Grybova D.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Єременко Д.В. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Yeremenko D.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Карман С.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Karman S.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Карпенко А.В. – д.е.н., доц., Національний університет «Запорізька політехніка»	Karpenko A.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., National university «Zaporizhia polytechnic»
Колокольчикова І.В. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Kolokolchikova I.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Попова Т.В. - к.е.н., доцент; ТДАТУ	Popova T.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Свиноус І.В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп О.Г. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep O.H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Чернявська Т.А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
071 – Облік і оподаткування	071 - Accounting and taxation
Давидюк Т.В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydyuk T.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National technical university "Kharkiv polytechnic institute"
Замула І.В. – д.е.н., професор, Житомирський державний технологічний університет	Zamula I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zhytomyr state technological university
Сокіл О.Г. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil O.H. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Трачова Д.М. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Trachova D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Вдовенко Л.О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Гривківська О.В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkivska O.V. – Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н.М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Davidenko N.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Демченко І.В. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demchenko I.V. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Танклевська Н.С. – д.е.н., професор, Херсонський державний аграрний університет	Tanklevska N.S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Kherson state agrarian university
Трусова Н.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Тулай О.І. – д.е.н., професор, Тернопільський національний економічний університет	Tulai O.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Ternopil national economic university
Яцух О.О. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Iatsukh O.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
073 - Менеджмент	073 - Management
Васильківський Д.М. – д.е.н., доцент, Хмельницький національний університет	Vasylkivsky D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Khmelnytsky national university
Гудзинський О.Д. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Hudzynskiy O.D. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Нестеренко С.А. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Nesterenko S.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Синяєва Л.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Synayayeva L.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Судомир С.М. – д.е.н., професор, Бережанський агротехнічний інститут	Sudomyr S.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute
Ткач А.А. – д.е.н., Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A.A. - Doctor of Economic Sciences, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
075 - Маркетинг	075 - Marketing
Буднікевич І.М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikievych I.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Керімова У.К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний університет, академік Національної академії наук Казахстану, м. Алмати, Казахстан	Kerimova Ukilai Kerimovna - Doctor Of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Коноваленко А.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Konovalenko A.S. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Легеза Д.Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Leheza D.G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Серських Н.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Serskykh N.S. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Вішал Даджар - д.е.н., професор, у-т Аміті, м. Нойда, Індія	Vishal Dagar - PhD, Ass. Professor, Amity Un-ty NOIDA, India
Вей Фен – д.е.н., проф., Північно-західний університет A&F	Wei Feng – professor, Northwest A&F University
076 – Підприємство, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Боравські П. – д.е.н., професор, Вармінсько-Мазурський університет, м. Ольштин, Польща	Bórawski P. - Doctor of Science, Professor, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland
Безугла Л.С. – д.е.н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»	Bezhuhla L.S. - Doctor of Science, Ass. Prof, NTU " Dnipro University of Technology"
Волощук К.В. – д.е.н., професор, Подільський державний аграрно-технічний університет	Voloshchuk K.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state agrarian and technical university
Михайлов А.М. – д.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет	Mykhailov A.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Sumy national agrarian university
Севідова І.О. – д.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва	Sievidova I.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national agrarian university named after V.V. Dokuchaev
Яворська Т.І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. С.В. Кальченка. – Мелітополь:
Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2021. - № 2(44). –
212 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кальченко С.В. – д.е.н., професор кафедри бізнес-консалтингу
та міжнародного туризму

Відповідальні за випуск збірника:

Ортіна Г.В. – д-р. держ. упр., доцент, декан факультету
економіки та бізнесу
Кальченко С.В. - д.е.н., професор кафедри бізнес-консалтингу
та міжнародного туризму
Демченко І.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Комп'ютерна верстка: Демченко І.В.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Відповідно до Порядку формування Переліку наукових
фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня
2018 року № 32) присвоєно категорію «Б», що затверджено
наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020
№ 886.

Друкуються за рішенням Вченої ради
Таврійського державного агротехнологічного університету
(протокол №01 від 31.08.2021 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94
Index Copernicus Value (ICV) 2019: 56.52

Digital Object Identifier System (DOI)

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською,
російською та англійською.
Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Навчальний корпус №2, кабінет 2.206
пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.
72312, Україна
тел./факс. (0619) 42-32-01
e-mail: sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ludsln2017@ukr.net

Підписано до друку 31.08.2021 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 15
Наклад 100.

Мелітопольська типографія «Люкс»
ПП Верескун В.М. св. ДК № 1125
72312, м. Мелітополь, вул. Грушевського, 10
тел. (0619) 444511

Надруковано з готового оригінал-макету у Мелітопольській
типографії «Люкс»

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 2 (44), 2021

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ

Агєєва І.В.
ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ..... 5

Бочарова Н.О.
АДМІНІСТРУВАННЯ, МОТИВУВАННЯ Й КОМУНІКАЦІЇ ЯК
ЕЛЕМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ЛІДЕРСТВА В СИСТЕМІ
МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ 11

Вороніна Ю.Є., Плотніченко С.Р.
КОНЦЕПЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 18

Нехай В.В.
ФОРМУВАННЯ ЗАСАД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ 24

Синяєва Л.В., Верховод І.С.
АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕХАНІЗМИ РОЗПОДІЛУ І РЕАЛІЗАЦІЇ
РЕСУРСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ 30

Чорна Л.О., Зачоса О.Д., Сурженко Н.В., Добровольська Н.В.
ДЕТЕРМІНАНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ КРАЇН СВІТУ
В ЗОВНІШНЬОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 38

ЕКОНОМІКА

Гончар В.В., Полупанова К.О.
THEORETICAL BASIS OF THE FORMATION OF THE
SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY IN THE CONDITIONS
OF TRANSFORMATION..... 45

Гривківська О.В., Збарський В.К., Терещенко М.А.
ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
МАЛИХ ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ..... 54

Кальченко С.В., Богданова О.В.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СІМЕЙНИХ ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ 60

Миценко І.М., Сухомлин М.О.
ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА
ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ..... 67

Остапенко С.О.
АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ РИНОК УКРАЇНИ У СИСТЕМІ
СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ..... 77

Попова Т.В., Арабаджийський О.І.
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У
ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ..... 83

Почерніна Н.В. ПРОСТОРОВІ ІНСТИТУЦІЙНІ ПАСТКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПОСЛУГАМИ У СФЕРІ ПОДОРОЖЕЙ.....	89	Мазур К.В., Тетієвська Т.М. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	148
Прісс О.П., Карман Т.В., Жукова В.Ф. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	97	ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Сидорук А.В., Бортников Є.Г., Олексенко Р.І. INCOME- ТА INSIDE-ТУРОПЕРЕЙТИНГИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ Й ГОСТИННОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ)	104	Линенко А.В., Хапрова Д.В. ТЕНДЕНЦІЇ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ УМОВАХ	154
Тараненко Г.Г., Михайлов В.В. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	110	Щербина К.М., Мешко Н.П. ІННОВАЦІЙНА БІЗНЕС-МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ МЕТАЛУРГІЙНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ	163
Трусова Н.В., Терещенко М.А. БЕЗПЕЧНИЙ РІВЕНЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ КРАЇН СВІТУ	117	ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ	
МАРКЕТИНГ		Демченко І.В., Трусова Н.В. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	170
Бондаренко В.М., Бондаренко О.В. ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ.....	124	Захарова Н.Ю. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	175
Гонтарук Я.В., Бондарук О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	130	Рубцова Н.М. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ В УПРАВЛІННІ СТРАХОВИМ БІЗНЕСОМ	184
Душина А.Є., Мешко Н. П. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗШИРЕННЯ ПОСЛУГ DIGITAL МАРКЕТИНГУ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ	137	Трусова Н.В., Радченко Н.Г., Піхняк Т.А. ПОДАТКИ В СИСТЕМІ МОБІЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ.....	166
Мазур К.В., Легойда А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СЕЛЕКЦІЇ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ.....	143	Трусова Н.В., Чкан І.О., Гривківська С.М. РОБОТА ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	202
		Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)	209

УДК: 339.97; DOI: 10.31388/2519-884X-2021-44-38-44

Чорна Л.О., д.е.н., професор,
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом» Житомирський інститут
Зачоса О.Д., к.е.н.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Сурженко Н.В., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ДЕТЕРМІНАНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ КРАЇН СВІТУ В ЗОВНІШНЬОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація. В статті розглянуто антикризове управління соціально-економічними системами країн світу в зовнішньому конкурентному середовищі. Визначено критерії вагомих ресурсів спрямованих на попередження й усунення кризових явищ, активізацію стратегічного управління. Обґрунтовано фактори, що мінімізують загрозу впливу вагомих ресурсів до інших соціально-економічних систем та зменшують приплив нових ресурсів із високим рівнем ризику.

Ключові слова: антикризове управління, соціально-економічна система, інвестиційні ресурси, фондоозброєність, глобальна конкурентоспроможність, сектори економіки.

JEL code classification: Q13; Q55; R11

DETERMINANTS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS OF WORLD COUNTRIES IN THE EXTERNAL COMPETITIVE ENVIRONMENT

Chorna L.O., D.Sc., Professor
Zhytomyr Institute of the Interregional Academy of Personnel Management
Zachosa O.D., PhD in Economics
Vasyl' Stus Donetsk National University
Surzhenko N.V., PhD in Economics, Associate Professor
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
Dobrovolska N.V., PhD in Pedagogic Sciences, Associate Professor
Vinnitsia institute of trade and economics Kiev National trade and economic university

Abstract. The article considers anti-crisis management of socio-economic systems of world countries in the external competitive environment. A combined approach to strategic anti-crisis management of the socio-economic system of the state through the parameters of an open model, takes into account of "crisis pressure" on capital, labor productivity and output, in economic sectors. The criteria for minimizing the threat of outflow of significant resources to other socio-economic systems and reducing the inflow of new resources with a time limit on the level of risk, aimed at preventing and eliminating crises and enhancing strategic management is determined. The conditions of crisis pressure, which in the externalities of external competitive environment influence the frequency and degree of manifestation of crisis phenomena in socio-economic systems, are substantiated. The hierarchical ordering of the dynamics of indicators for assessing the trajectory of the country's development from the standpoint of compliance with the strategy of anti-crisis management in the external competitive environment is presented. The priority factors of sensitivity of anti-crisis management of the socio-economic systems are substantiated, according to which the optimization parameters of the open model are determined. The connection of incomes from the stages of development of the national economy is determined. The structure of the system of factors at different stages of the development of socio-economic systems of the national level is formed. The index of global competitiveness of the world is analyzed. The conditions for changing the

distribution of investment resources, capital stock and capital investments between sectors of the socio-economic system of Ukraine are analyzed.

Key words: *anti-crisis management, socio-economic system, investment resources, capital adequacy, global competitiveness, economic sectors.*

Постановка проблеми. Функціонування економіки будь-якої країни вирізняється наявністю і системністю кризових процесів, які зумовлені як деформацією зовнішнього середовища, так високим динамізмом інформаційного суспільства в соціально-економічній системі країни. Актуалізація наявних проблем розвитку економіки в Україні вимагає запровадження антикризових заходів спрямованих на нівелювання тактики недобросовісної конкуренції, яка призводить до непередбачуваних загроз в соціально-політичній політиці держави. Зважаючи на багатогранність проблем розвитку соціально-економічної системи країни при слабкій конкуренції в світовому просторі, постає нагальна необхідність у розробці цілісного антикризового управління, яке б функціонувало на базі взаємоузгоджених і взаємодоповнюючих принципів, охоплюючи широкий набір регуляторних інструментів впливу на сектори економіки. Це потребує докорінної трансформації програмних результатів згідно світових стандартів, орієнтованих на досягнення конкурентних позицій, ієрархічної узгодженості та послідовності інтеграції виробничої діяльності, запровадження системи моніторингу із дотриманням цілей стратегічного, середньострокового й індикативного антикризового управління соціально-економічної системи в країні, що розвивається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні аспекти розвитку криз у соціально-економічних системах різних рівнів та їх попередження вивчали Г. Фрідман [3], А. Герман [5], С. Хант [7], Г. Джаячадран, Дж. Гімено, П. Варадараян [8], Г. Пачеко-де-Альмейда [12], які сформулювали теоретико-методологічні положення результативності управлінських дій задля розвитку соціально-економічної системи країни в світовому просторі. Проте, недостатньо досліджено конкурентну спроможність секторів економіки та не представлено важелі протидії специфічним кризовим явищам у соціально-економічних системах мезо- та мікрорівнях.

Це потребує розробки нового базису антикризового управління соціально-економічною системою в країні в цілому на засадах інтегрування положень системного, ситуаційного, функціонального та проектного підходів, враховуючи інструменти пом'якшення криз за несприятливого впливу зовнішнього середовища.

Метою дослідження є обґрунтування заходів антикризового управління соціально-економічною системою держави через параметри відкритої секторальної моделі, яка усуває вплив кризових явищ й активізує дієздатність факторів мінімізації загроз відпливу вагомих ресурсів до інших соціально-економічних систем, зменшує приплив нових ресурсів, що мають високий рівень ризику.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Одним із критеріїв оцінки впливу на функціонування соціально-економічної системи слугує ступінь охоплення нею основних складових системи. Кризові явища, які супроводжують кризи, як правило, взаємопов'язані. Л. Ситник зазначає, що кризовий стан підприємства характеризується певною послідовністю, своєрідним ланцюгом економічних явищ, пов'язаних причинно-наслідковими зв'язками [13]. За кризи соціально-економічних систем вищих рівнів, до переліку цих явищ входять окрім економічних, ще й соціально-економічні та психологічні. Так, економічна криза погіршуватиме і можливості матеріально-технічного забезпечення, і стан фінансового забезпечення, спричинятиме психологічну та соціальні кризи. Виникнення кризових явищ в одній зі сфер функціонування соціально-економічної системи зумовлює виникнення або поглиблення кризових явищ в іншій. Можна і навпаки, встановити і зворотню послідовність тобто кризові явища у визначальних сферах функціонування соціально-економічної систем нарастають циклічно. Виникає своєрідний «цикл кризи» [2], або так званий ефект брижів: криза, що порівнюється з ефектом виникнення хвиль від падін-

ня каменя у воду [9], спроможна спричинити та посилювати низку інших кризових ситуацій або криз. «Ефект брижів» зумовлює «ланцюгову реакцію» [10], суть якої полягає в поширенні локальної кризи (кризи в одній частині системи) на всю систему, а в деяких випадках такі на інші соціально-економічні системи.

Зовнішнє середовище діалектично впливає на частоту та ступінь прояву кризових явищ у соціально-економічних системах. Такий вплив здійснюється завдяки: 1) посилення «ланцюгового ефекту» кризових явищ (унаслідок підвищення взаємопов'язаності окремих економік); 2) виникнення та формування соціально-економічної системи найвищого рангу – світової економіки, для якої кризи є об'єктивно зумовленим етапом еволюційного розвитку; 3) посилення кризового тиску (внаслідок зміни конкуренції під впливом зовнішнього середовища). Причому постійна загроза зменшення ресурсів, потрібних для функціонування системи, висуває на передній план стратегічний горизонт управління, зорієнтований на забезпечення мінімального обсягу ресурсів для протидії сталому кризовому тиску. Усе це зумовлює важливість оцінювання ефективності антикризових дій держави, яка є протидією кризовому тиску в поточному та в майбутньому періодах.

Світова соціально-економічна система формує певний обсяг ресурсів, які розподіляються за допомогою ринкових механізмів, насамперед інвестиційних і людських, оскільки вони слугують основою для розвитку економіки. За їх частки в загальному обсязі ресу-

рсного перерозподілу, країни вступають у конкурентну боротьбу. Відповідно, у системі зовнішніх конкурентних відносин найнижчі рангові позиції посідають економіки, розвиток яких залежить від ресурсів, найвищі – економіки, розвиток яких залежить від інновацій. Економіки, розвиток яких залежить від ефективності використання ресурсів, займають проміжне положення. Такий поділ відповідає зміщенню конкуренції від цінового фактора до якісних характеристик товарів і послуг, що визнано однією з особливостей конкуренції на сучасному етапі розвитку світової економічної системи. Країни, економіки яких залежать від ресурсів, будують свій розвиток на експорті сировини та матеріалів і отримують у розпорядження невелику частку ресурсів, що перерозподіляються на зовнішніх ринках.

Місце соціально-економічних систем у зовнішній системі перерозподілу ресурсів, фактично визнається базовими вимогами щодо діяльності підприємств (наявність та якість інститутів, інфраструктури, забезпечення макроекономічної стабільності, розвиненість систем охорони здоров'я та базової освіти). Створення лише такого базису дозволяє в міжнародній системі конкурентних відносин посісти рангові позиції лише невисокого рівня, тобто забезпечити перебування економіки на стадії 1. На інших стадіях, які передбачають вищі рангові позиції в міжнародній системі конкурентних відносин, базові умови зберігаються, проте їх роль у розвитку економіки зменшується (табл. 1).

Таблиця 1

Структура системи чинників на різних стадіях розвитку соціально-економічних систем національного рівня, %.

Групи чинників	Стадії розвитку				
	Стадія 1: розвиток залежить від наявності ресурсів	Перехід від стадії 1 до стадії 2	Стадія 2: розвиток залежить від ефективності використання ресурсів	Перехід від стадії 2 до стадії 3	Стадія 3: розвиток залежить від інновацій
Базові вимоги	60	40-60	40	20-40	20
Чинники ефективності	35	35-50	50	50	50
Чинники інноваційного розвитку	5	5-10	10	10-30	30

Джерело: розраховано авторами за даними [14; 15]

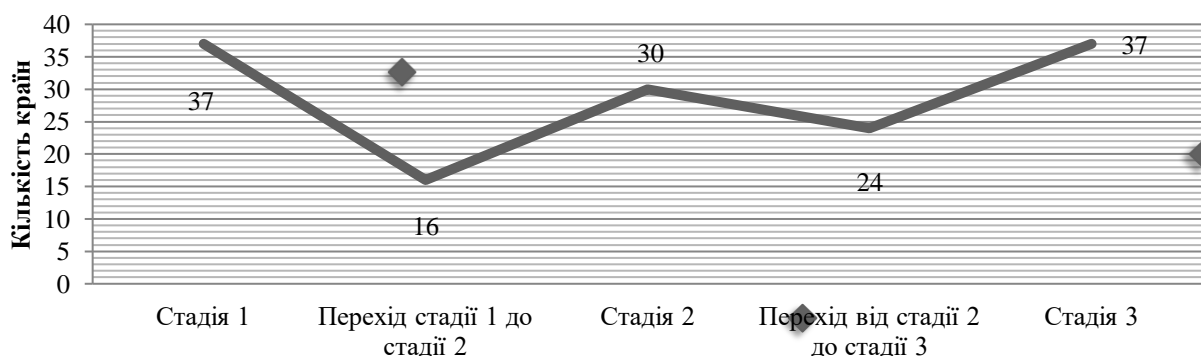
Так, частка базових вимог до функціонування соціально-економічної системи націо-

нального рівня є найбільшою на стадії залежності від ресурсів – вона становить 60%.

Проте для переходу на вищі рангові позиції в зовнішній системі конкурентних відносин потрібно, не зменшуючи впливу всіх базових чинників, забезпечити збільшення інших групових чинників: ефективності й інноваційного розвитку. На стадії 3 (залежність розвитку від інновацій) частка базових вимог становить лише 20%, а частка чинників ефективності використання ресурсів (50%) та інноваційності (30%) – зростають. Однак, важливим аспектом здатності соціально-економічної системи розвиватися є соціальний. Не забезпечивши соціальної стабільності, будь-яка економіка залишиться вразливою до розвитку кризових явищ.

Оцінювання впливу соціальної сфери на здатність економіки до розвитку проводиться за трьома групами показників. Перша група містить показники доступу до задоволення основних фізичних потреб: доступ до санітарії, якісної питної води, медичних пос-

луг та продовольчої безпеки [2; 6; 11]. Друга група показників соціальної стабільності пов'язана з концепцією економічної безпеки та охоплює такі показники: частка незахищених працівників у загальній кількості працівників, частка неформальної економіки та загальні витрати на соціальний захист. Третя категорія показників соціальної стабільності, згуртована за наступними індикаторами: індекс Джині за доходами, індекс соціальної мобільності і рівень безробіття серед молоді. Індекс Джині вказує, наскільки дієвою є система перерозподілу доходів усередині соціально-економічної системи. На підставі цих трьох груп показників визначається індекс глобальної конкурентоспроможності, який враховує соціальну стабільність в країні (рис. 1), який свідчить, що більшість країн світу перебувають на стадії розвитку залежної від наявності ресурсів. До інноваційного розвитку перейшло відносно небагато країн.

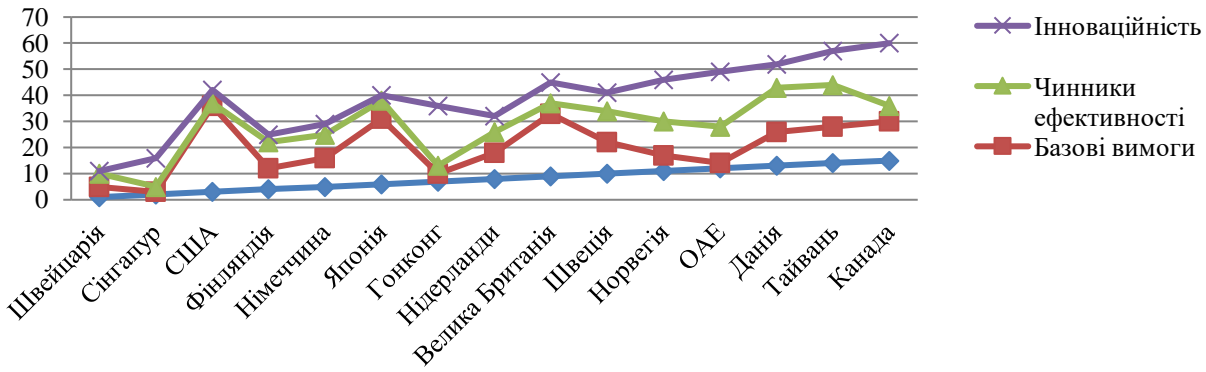
Рис. 1. Кількість країн світу за стадіями розвитку їх економіки у 2020 р.
Джерело: побудовано авторами за даними [14; 15]

Натомість економіки великої групи країн перебувають на стадії розвитку, залежного від природних ресурсів (37 країн) і на етапі переходу від стадії 1 (залежність розвитку від ресурсів) до стадії 2 (залежність розвитку від ефективності використання ресурсів).

Високі рангові позиції економікам країн-лідерів міжнародної конкурентоспроможності забезпечують різні групи факторів. Так, інноваційні чинники суттєво визначають лідерські позиції Швейцарії, Японії, Фінляндії, Швеції, Нідерландів. Високі рангові позиції у глобальній системі перерозподілу

ресурсів більшості країн (рис. 2) забезпечують їх ефективне використання, доповнюючи, таким чином, відносно високий рівень розвитку базових чинників і чинників інноваційності. До цієї групи входять країни, які мало забезпечені природними ресурсами (Гонконг, Тайвань, Японія), а також Велика Британія, США і Канада. Розвиток базових чинників очікувано будується на високій конкурентоспроможності Норвегії (11-й ранг) та Катару (6-й ранг), які мають достатній запас паливно-енергетичних ресурсів.

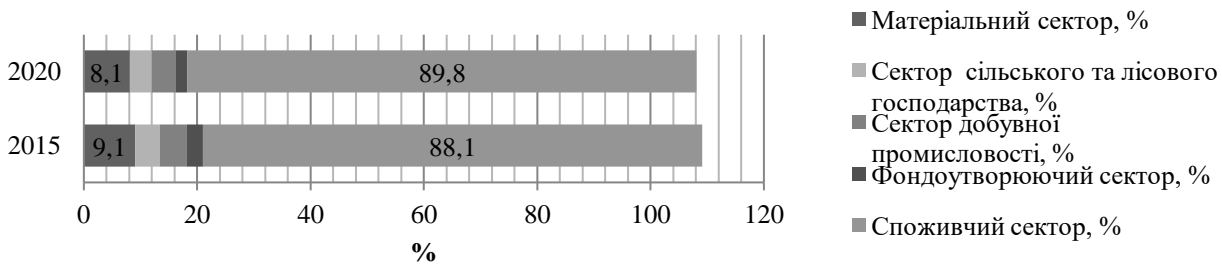

Рис. 2. Ранги країн-лідерів міжнародної конкурентоспроможності за складовими індексу GCI у 2019-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [14; 15]

Зміна розподілу ресурсів між секторами соціально-економічної системи України представлена на рис. 3.

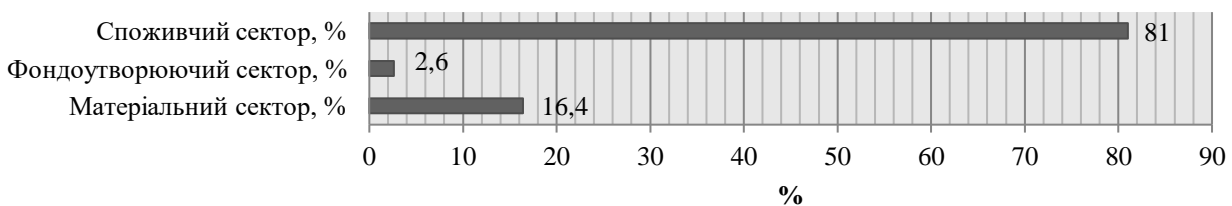

Рис. 3. Зміна розподілу інвестиційних ресурсів між секторами соціально-економічної системи України за 2015-2020 рр. (залишкова вартість основних засобів)

Джерело: розраховано авторами за даними [16]

Основні інвестиційні ресурси серед секторів соціально-економічної системи України концентруються у споживчому сегменті. Як наслідок, технологічна база цього сектора формується за рахунок імпорту технологій та устаткування, нових для ринку України, але

не нових у світовому масштабі. Про дефіцит надходжень інвестиційних ресурсів у фондоутворюючий сектор свідчить і структура капітальних вкладень за секторами соціально-економічної системи України у 2021 р. (рис. 4).

Рис. 4. Розподіл капітальних вкладень між секторами соціально-економічної системи України за січень-червень 2021 р.

Джерело: розраховано авторами за даними [1]

Найбільша частка інвестиційних ресурсів надходить у споживчий сектор, тоді як їх приплив у фондоутворюючий сектор залишається приблизно пропорційним його частці у накопичених інвестиціях. Головні відмінності між розподілом накопичених інвестицій та їх припливом у сектори соціально-економічної системи України в 2021 пов'язані із збільшення їх частки в матеріальному сегменті за рахунок зменшення частки споживчого сектора.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, усі антикризові заходи мають спільний стратегічний орієнтир – збільшити обсяг ресурсів, які соціально-економічні системи різних рівнів (від підприємств до національних економік) отримують з-поза меж ринкового механізму, тобто поза конкурентними відносинами, насамперед із суб'єктами економічної діяльності інших країн. При цьому, розвиток фондоутворюючого сектора має забезпечувати позитивний вплив на інші сектори соціально-

економічної системи держав. Тільки в такому разі країни зможуть отримати оновлення матеріального сектора (основних засобів), який забезпечить високі рангові позиції у системі перерозподілу ресурсів на міжнародному ринку продукції та споживчих товарів. До того ж лише інноваційний розвиток фондоутворюючого сектора сприятиме зростанню частки інвестиційних товарів в експорті країн та зменшить його залежність від цін на матеріальні ресурси. Соціально-економічна система країни, що розвивається, потребує суттєвих змін не лише в економічній сфері. Будь-які економічні зміни, у тому числі виробничо-технологічного базису економічної системи, повинні супроводжувати модернізацією держави в системі соціального захисту. Це має супроводжуватись антикризовою концепцією управління соціально-економічними процесами в державі, враховуючи критерії базисної концепції щодо побудови всієї системи державного управління.

Список літератури:

1. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Дубинська О.С. (2010). Сутність та особливості поняття «криза» в організаційно-виробничій сфері підприємства. Поточні економічні проблеми. 2010 (106). С. 102-108.
3. Фрідман Г. Політична природа економічної кризи. Геополітичний тижневик. URL: https://www.stratfor.com/weekly/20080930_political_nature_economic_crisi
4. Гальчинський А.С. Криза та цикли світового розвитку. Київ: АДЕФ-Україна. 2009. 257 с.
5. Германн А. Системний характер економічної кризи Перспективи гетеродоксальної економіки та психоаналізу. Лондон; Нью-Йорк: Рутледж. 2015. 288 с.
6. Герман А. Деякі наслідки криз, які обмежують життєздатність організацій. Щоквартальник адміністративної науки. 1963. 8. С. 61-82.
7. Хант С.Д. Загальна теорія конкуренції: ресурси, компетенції, продуктивність, економічне зростання. Тисяча дубів; Лондон; Нью-Делі: Публікації мудреця. 1998. 112 с.
8. Джаячандран Г., Гімено Дж., Варадараджан П. (1999). Теорія багатоточкової конкуренції: синтез та наслідки для маркетингової стратегії. Журнал маркетингу. 1999. 63(3). С. 49-66.
9. Хіт, Р. (2002). Кризовий менеджмент для менеджерів. Київ: Наукова думка.
10. Короткова Є. М. Антикризовий менеджмент. Москва: INFRA-M. 2003. 244 с.
11. Медведєва С. М. Тенденції та закономірності сталого розвитку підприємницьких структур в умовах економічної кризи. Вісник Тамбовського університету Серія «Гуманітарні науки». 2010. 81(1). С. 47-52.
12. Пачеко-де-Альмейда Г. Євразія, стиснення часу та самозміщення лідерів у гіперконкурентному середовищі. Журнал стратегічного управління. 2010. 31(13). С. 1498-1526.
13. Славюк Н.Р. (2012). Боргові кризи в Європейському Союзі. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2012. 1(12). С. 248-253.
14. Звіт про глобальну конкурентоспроможність. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
15. Звіт про глобальну конкурентоспроможність. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020>.
16. Статистичне видання "Україна в цифрах" за 2020 рік. Київ: Державна служба статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/zb_Ukraine%20in%20figures_20e.pdf.

References:

1. Capital investments by types of economic activity (2021). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Dubynska, O.S. (2010). The essence and features of the concept of "crisis" in the organizational and production sphere of the enterprise. *Current economic problems*, 4(106), 102-108.
3. Friedman, G. (2008). The Political Nature of the Economic Crisis. *Geopolitical Weekly*. URL: [https:// www.stratfor.com/weekly/20080930_political_nature_economic_crisi](https://www.stratfor.com/weekly/20080930_political_nature_economic_crisi)
4. Halchynskiy, A.S. (2009). Crisis and cycles of world development. Kyiv: ADEF-Ukraine.
5. Hermann, A. (2015). The Systemic Nature of the Economic Crisis The perspectives of heterodox economics and psychoanalysis. London; New York: Routledge.
6. Hermann, A. (1963). Some Consequences of Crises Which Limit the Viability of Organizations. *Administrative Science Quarterly*, 8, 61-82.
7. Hunt, S.D. A General Theory of Competition: Resources, Competences, Productivity, Economic Growth. Thousand Oaks; London; New Delhi: Sage Publications.
8. Jayachadran, G., Gimeno, J., Varadarajan, P. (1999). Theory of Multipoint Competition: a synthesis and implications for Marketing strategy. *Journal of Marketing*, 63(3), 49-66.
9. Khit, R. (2002). Crisis management for managers. Kyiv: Naukova Dumka.
10. Korotkova, E. M. (2003). Anti-crisis management. Moscow: INFRA-M.
11. Medvedeva, S. M. (2010). Trends and patterns of sustainable development of entrepreneurial structures in the context of the economic crisis. *Bulletin of the Tambov University Series "Humanities"*, 81 (1), 47-52.
12. Pacheco-de-Almeida, G. (2010). Erosion, time compression, and self-displacement of leaders in hypercompetitive environments. *Strategic Management Journal*, 31(13), 1498-1526.
13. Slaviuk, N.R. (2012). Debt crises in the European Union. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, 1(12), 248-253.
14. The Global Competitiveness Report (2019). URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
15. The Global Competitiveness Report (2019). URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020>.
16. Statistical Publication "Ukraine in Figures" for 2020. (2021). Kyiv: State statistics service of Ukraine. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/zb_Ukraine%20in%20figures_20e.pdf.

**Вимоги до статей, що друкуються
у “Збірнику наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)”**

Збірник призначений для фахівців, які цікавляться теоретичними та прикладними проблемами економіки, фінансів і кредиту, обліку і аудиту, менеджменту та маркетингу мікро-, мезо- та макрорівня національної та міжнародної економіки. Збірник надає можливість вченим та здобувачам наукових ступенів провести публічну апробацію, а науковій спільноті – ознайомитися з останніми результатами досліджень теоретичних і прикладних проблем національної та міжнародної економіки.

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) включений до Переліку наукових фахових видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ МОН №1328 від 21.12.2015 р.). Відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня 2018 року № 32) Збірнику присвоєно категорію «Б», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886.

Збірник виходить до 4 разів на рік. Останні дати подання статей:

№1 – до 1 березня; №2 – до 1 травня; №3 – до 1 жовтня; №4 – до 1 грудня.

Для участі у формуванні збірника наукових праць необхідно подати:

1. Електронний варіант статті, оформлений відповідно до наведених нижче вимог, виконаний у редакторі MS Word.

2. Рецензію доктора наук (за тематикою статті) – для авторів без вченого ступеня. Відсканований документ повинен містити підпис рецензента, засвідчений печаткою установи, в якій він працює.

3. Файл із відомостями про автора (прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи, поштова адреса для пересилання авторського примірника, контактні телефони, адреса електронної скриньки) та інформацією про кількість примірників і необхідність поштової пересилки.

4. Електронні копії анотації англійською мовою у форматах *jpeg* (сканована копія) та *doc* (у редакторі MS Word), завірену професійним перекладачем або викладачем англійської мови зі знанням економічної термінології.

5. Електронну копію платіжних документів (оплата здійснюється після прийняття позитивного рішення щодо друку статті).

Пакет перерахованих вище матеріалів надсилається на електронну скриньку:
sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ivanvd@ukr.net

Структура статті:

1. Індекс УДК.

2. Прізвище та ініціали автора.

3. Відомості про автора – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без аббревіатур), e-mail.

4. Назва статті (до десяти слів).

5. Анотація мовою статті (від 300 до 500 знаків)

6. Ключові слова мовою статті (не менше шести слів або словосполучень).

7. Код JEL Classification.

8. Прізвище та ініціали автора (англійською).

9. Відомості про автора (англійською) – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без аббревіатур), e-mail.

10. Назва статті (англійською).

11. Розширена анотація англійською мовою (від 1600 до 1800 знаків) містить наступні розділи: постановка завдання, результати дослідження, висновки

12. Ключові слова (англійською).

13. Текст у структурованому вигляді із виділенням наступних елементів:

13.1 Постановка проблеми (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями);

13.2 Аналіз останніх досліджень і публікацій (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття);

13.3 Формулювання цілей статті (постановка завдання);

13.4 Виклад основного матеріалу (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів);

13.5 Висновки (висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку).

14. Список використаних джерел (мовою оригіналу). Бібліографічний опис літературних джерел оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

15. Список використаних джерел в романській абетці (транслітерація) – References, оформлений відповідно до вимог APA (<http://www.apastyle.org>).

16. Вказати назву рубрики, в якій має бути надрукована стаття – відповідає назві однієї з наукових спеціальностей галузі знань "Соціальні та поведінкові науки", "Управління та адміністрування":

051 – Економіка;

071 – Облік і оподаткування;

072 – Фінанси, банківська справа та страхування;

073 – Менеджмент;

075 – Маркетинг;

076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Технічні вимоги до оформлення статті:

- Приймаються статті, написані однією із трьох мов: українською, російською, англійською.
- Назва файлу зі статтею – прізвище автора.
- Формат сторінки – А4.
- Поля з усіх боків – 2 см.
- Всі сторінки мають бути у книжковій орієнтації.
- Обсяг статті – не менше 10 друкованих сторінок.
- Окремі елементи статті:
  - Індекс УДК - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
  - Прізвище та відомості про автора (авторів) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
  - Порожній рядок;
  - Назва статті - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
  - Порожній рядок;
  - Анотація та ключові слова - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
  - Порожній рядок;
  - Код JEL Classification - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;

- Прізвище та відомості про автора (англійською) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
- Порожній рядок;
- Назва статті (англійською) - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
- Порожній рядок;
- Анотація та ключові слова (англійською) - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
- Порожній рядок;
- Текст статті - Times New Roman, 14, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, назви підпунктів виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см, слова "Список використаних джерел" виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел (англійською) - References – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см;

- Оформлення таблиць:

Таблиця 1

Назва таблиці

- Оформлення ілюстрацій:

Рис. 1. Назва рисунку.

- Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Word і нумеруються з правого боку:

Формула (1)

- Абзаци позначати тільки клавішею "Enter", не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша "Tab").
- Посилання на літературу в тексті необхідно давати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56-59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.
- Всі статистичні дані мають бути підкріплені посиланнями на джерела.
- Всі цитати мають закінчуватися посиланнями на джерела.
- Кількість джерел у списку літератури повинна складати не менше 10 (з них не менше 4 іноземних).

Редакція може відхилити статтю, якщо:

- ✓ відсутній повний пакет супровідних документів;
- ✓ оформлення статті не відповідає зазначеним вище вимогам;
- ✓ тематика статті не відповідає профілю видання;
- ✓ назва статті не відповідає змісту;
- ✓ стаття написана на низькому науковому рівні;
- ✓ матеріали повністю або частково публікувались раніше в інших виданнях або
- ✓ подані до розгляду редакціям інших журналів;
- ✓ стаття повністю або частково чужа (автор вчинив плагіат);
- ✓ порушена в статті проблема втратила актуальність.

Автори несуть відповідальність за точність наведених у статті термінів, прізвищ, даних, цитат, статистичних матеріалів тощо.

Усі матеріали, що надсилаються для публікації, проходять рецензування.

Рішення про публікацію статті приймає редколегія.

Рукописи, які відхилила редакційна колегія, авторам не повертаються.

Редакція залишає за собою право скорочувати, правити текст і змінювати назву статті.

Сподіваємося на плідну співпрацю!

Редакційна колегія Збірника наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)

Контактні дані:

Адреса: 72315, Україна, Запорізька область,

м. Мелітополь, пр-т Б. Хмельницького, 18,

Таврійський державний агротехнологічний університет,

Факультет економіки та бізнесу.

тел. (0619) 42-32-01 – Ортіна Анна Володимирівна